

תפילת נשים –

טיול בחברה הישראלית ובעם היהודי

ד"ר עליזה לביא

אוהל נחמה – פרשת בהעלותך

<http://www.AlizaLavie.com>

מקור 1. מודית אני לפניך - איטליה

מודית אני לפניך אלקי על כל החסד אשר עשית עמדי ואשר אתה עתיד לעשות עמי ועם כל בריותיך וברוכים מלאכיך שעושים רצונך בלבב שלם. אדון השלום תברכנו ותפקדנו לחיים טובים ולשלום ותזכה אותי ואת זרעי למצא חן וחסד בעיני כל רואי ותעביר עוני ותמחל פשעי וחסאתי ותזכני לקבל שבתות מתוך רב שמחה ומתוך עשר וכבוד ומתוך מעוט עוונות ותעביר ממני ומכל עמך ישראל כל מיני חלאים רעים וכל מיני מדוה וכל מיני דלות ועניות ותנחילני יצר טוב וחי עולם הבא ורב עשר וכבוד לעבדך ביראה ובאהבה. ברוך אתה המלך הכבוד. שלום לכם מלאכי רחמים. בואכם לשלום מלאכי השלום. מלאכי רחמים, מלאכי השרת, בואכם לשלום פאשר צוה אתכם אדוננו המלך הכבוד והקדוש. אדון השלום אב הרחמן תן בי יצר טוב באהבה וביראה מכבדת בעיניך ובעיני כל ראי פי אתה המלך אמת ונכון אמן סלה.

מקור 2. "מי שברך" לנשים - שבת בבוקר, מתוך מחזור התפילה של בני רומא:

מי שברך שרה רבקה רחל ולאה הוא יברך את כל בת ישראל שעושה מעיל או מטפחת לכבוד התורה והמתקנת גר לכבוד התורה. הקב"ה ישלם שכרה ויתן לה גמולה הטוב ונאמר אמן.

מקור 3. הגדה לפסח – "הגדת החירות" של טובי טרקלטאוב ממונקאטש

אנחנו רוצים לחגג אבל איננו יכולים, אנו חפצים להאמין וכבר היחידים מה שיש לנו ומה שאיננו יכולים, לקחת מאתנו בו הזכרון רק זה יכול לתת לנו תקווה לעתיד טוב ויפה יותר עליו אנו רוצים לחשוב ולא להוריד את ראשנו ואם ה' גאל את אבותינו ממצרים יציל גם אותנו מעבדותנו המרה. וישיבנו לארץ אבותינו.

מקור 4. שיר גאולה

פריחא בת רבי אברהם

עמי הרימה, יה מצילי / אלכה אל ארצי בטוב טעם.
 רדפני אויב גוי אוילי / ויגער בי בקול רעם.
 חיש הובילני אל הר גלילי / ושלח בם עברה וזעם.
 אראה שם אורך, אחבש כלילי,
 אזי אמר: אמותה הפעם.

מקור 5. תפילת החמות שולמית אייזנברך

ה' בורא העולם, מלפניך אין נעלם.
 בתן כליותי ולבי, שים רוח טובה בקרבי.
 תן חייני בעיני חתני ובנותי, וחסד לפני בני וכלותי.
 שלא אראה בם כל נגעים, שלא אשמע דברים רעים.
 שלא תהא עיני בם צרה, שלא תהא ידי קצרה.
 שלא תעורר בי שמץ קנאה, שלא תמצא בי כל רשעה.
 שאמצאם תמיד בשעה טובה, שאשפיע עליהם חס ואהבה.
 שיזכו לגדל ולרעהם בשמחה, שתהא פרנסתם מצויה ברוחה.
 שיזכו להתברך ממקור הברכה, תחת ידך הרחבה והברוכה.
 שאהיה ראויה לחסד הגדול, שאוכל להודות וטובה לגמל.
 כך אלקי אבטח, בקשתי לפניך אשטח.
 שפתי תבענה תפלה, לך נורא תהלה.

מקור 6. תפילת אם שבנה משרת בצבא - פאני נוידיא

אלי שבשמים, אל צבאות, המושל ביד רמה בשמים ובארץ, אליך אשא תפילתי ממעמקי לב אם. אלהי ואלהי אבותי, שמע תפילתי ברחמיך הרבים. מלאו ימי בני להצטרף לשורות הלוחמים למען ארצנו, לשמר על בטחונה ולהסיר מרמה ורשע המאיימים על המכונה ויחשיבה. מודה אני לפניך, אלי שבשמים, שנתת לי ילד שאבריו חסנים, שנכון לשאת נשק במלחמת מצוה על ארצנו.

אף לבי, לב אם, חרד ורוטט בזכרי את הספנות והפתויים הסוככים אותו. צעיר וחסר נסיון הוא, רחוק מתורת אמו וממוסר אביו. על-נקלה עשוי לבו הצעיר לנהות אחר דבר עברה ולבוא לידי חטא; על כן אשפף תחנוני לפניך, אל שמים כל-יכול. פרוש עליו את חסותך, הנה לו למגן ועטף אותו ברב חסדך. אמץ וחזק בו כל הרגשה נעלה, כל פונה טובה, כל זכרון של מוסר הורים הטבוע בנפשו, שלעולם יעמדו לנגד עיני תורת המוסר ויראת האל, שלא יתנפר לאמונת אבותיו, שחיי הצבא והנשק לא יקשו את לבו, שקולות הפתוי הזדוניים של החטא לעולם לא ישלטו בו.

ברכנו, אלהי, בחכמה ובכח לשקד על מעשיו, למלא תפקידיו הקשים כהלכה. שלא יבוא לידי בגידה או עברה, שלא יבוא לידי טעות או פקפוק. עשה שישמע בקול מפקדיו, נאמן ונכון להקריב, מסור לדגלו.

וביום שיקרא לצאת אל שדה הקרב, שם קוצר המות את יבולו, שם, אלי שבשמים, פרוש עליו את רחמיך. מי יתן ויהיה לו חסדך מגן ושריון; שם חזק את זרועו, צוק אמץ בלבו, ותן לזכרון גבורי ישראל לצוות על חזו, שיצא לקרב בשמחה ובהתלהבות ובאמץ-לב ובקר-רוח ישמר על כבוד אלהיו ועל נאמנותו לשליט, לעמו ולארצו.

אלי שבשמים האזינה לתפילתי, תן לברכת האם לרחף מעליו, תהיה זאת הברכה לגס מגונן, ובתם שרותו ישוב, פריא בגופו ובנפשו, עטור את הזקרה על מלוי חובותיו, לשמחת לבי, לשבח ולהלל לשמך הגדול. אמן.

מן ההקדמה - אך לדאבוננו, היום מטפלים באלה כלאחר יד. מטפחים את החיצוני והנוצץ, אך את הלב על כל פרחיו וזרעיו מתחזקים ברישול, ומוותרים אותו לזמן שיעשה בו כרצונו, יטפח פירות מתוקים משיבי נפש, או לחלופין יעלה עשב שוטה, או אפילו צמחי רעל. הוראת הדת זוכה ליחס שולי, רואים בה עניין שולי וחסר ערך. ואף על פי כן, אצילות הרגשות והדתיות העמוקה הם עדייה היקרים ביותר של האשה. אלה משרים על דמותה את אותו קסם נצחי וחוץ שבזכותם היא כובשת כל לב. רק הם מעניקים לתכונות ולכישורים שלה את ערכם האמיתי. רק יחד עם אלה הם נעשים ברכה לבית ולעולם, להווה ולעתיד. ועל כן, בנות ישראל האצילות עלינו לדאוג לכך שבנותינו לא יאבדו אותו עדי יקר ערך. בתור חובה ראשונה נטיל על המחנכים שלהן ללמד אותן את מצוות האל ונפלאותיו; שיפרסו לפנין את תולדות אבותינו וגורלם, ואת נפשותיהם ימלאו בדבקות, נאמנות ומסירות לעמם ובאהבה יוקדת לאנושות; בואו נלווה את בנותינו אל בית האלוהים, שם הדרשה, השירה והתפילה ישיבחו ויענגו את נפש האשה, יקדשו רגשות נעלים ויובילו להערצה עמוקה של האל. אך כדי שההשתתפות בתפילה תהיה מבורכת, שהמצלול והנעימות הנשמעים בבית הכנסת יהדהדו במיתרי נפש האשה, יש להתגבר על מכשול נוסף. זוהי ידיעת והבנת שפת הקודש בה מתנהלת התפילה. שכן בלעדיה אנו שומעות רק מילים ולא דברים, המנגינות חודרות לאוזננו אך לא ללבנו, אנחנו מתפללות בשפתותינו אך לא בנשמתנו. שירי הקודש לציון, מזמורי התהילים הנהדרים לדוד, תפילות ישראל הנעלות והמרוממות נפש נותרות עבורנו כספר חתום. ובנותינו המשקיעות זמן וחריצות רבה בלימוד הנגינה בפסנתר ושירה אופראית, לימוד שפות שהן צו האופנה והשעה, למה שלא יקדישו שעה ביום ללימוד שפת הקודש, אם השפות הראויה לכבוד, שכן היא המפתח לאותם אוצרות הרוח והלב שאלוהים רשם בספרו המכונה ספר הספרים. למה שלא יקדישו זמן קצר מזמן ללימוד אותה שפה שהיא עדיין החוט המקשר את כל בני ישראל הפזורים על פני כל ארצות תבל? בכל קצוות תבל, בסינינאטי ובבומביי, בתוניס ובוורשה, בווינה ובלונדון עדיין עולה מבית הכנסת השפה שבה דיבר האלוהים מהר סיני.

... פי שספרתי לך נולדתי בניו יורק למשפחה ייקית, בת לניצולי שואה. אבי, יוסף שוסטר ז"ל (Josef Schuster), (יליד 1916) נשלח ביחד עם אביו (יליד 1880) לבוכנוולד למחרת לליל הבדולה. סבתי הצליחה להוציא אותם כי היו להם מסמכים ואישורים לצאת מגרמניה לאנגליה, שמה בנם הבכור למד באוניברסיטה לאחר שנזרק מהאוניברסיטה בגרמניה עקב יהדותו. אמי, מרגוט שוסטר לבית שילד ז"ל (Margot Schild Schuster) ילידת קלן (1922) נשלחה ביחד עם הוריה למחנות בדצמבר 1941, ושרדה 3 וחצי שנים. הוריה לא שרדו. לאמי היתה את הספר של פאני נוידיא שהיה מונח בארון של ספרי קודש ע"י הסיידורים לתפילה. באיזה שהוא שלב היא קנתה מהדורה חדשה. הספר נמצא אצל אחותי וההוצאה לאור היתה ב 1968 מדפוס גולדשמידט בבזל. יש 2 הקדמות, אחת המקורית של פאני נוידיא והשני ממרתה וורטהיים מגרמניה משנת 1936. ייתכן שלא היתה בעיה לרכוש את הספר בקהילת הייקים בניו יורק גם לאחר 1968. אמי התפללה כל ערב, תפילת ערבית, ולאחר מכן, קראה פרקים מספרה של פאני נוידיא. הכתב לפחות בספר שאני זוכרת מילדות היתה כתב גרמנית גוטית הישנה, ככה שלו היה סיכוי שאנו הילדים יכולים אפילו לפענח את הכתב. היא התיחסה לכתוב כמו תפילה רגילה, ולא היתה מוכנה להפסיק ולדבר אתנו כשהיא באמצע הקריאה. אמי נפטרה לפני 18 שנה, אז הרבה שאלות שנותרו לי הפניתי לדודי, שלי"ט, במיוחד כשהתחלתי לחקור את העץ היוחסין המשפחתי לפני 16 שנה. הוא סיפר לי שהוא זוכר את אמם קוראת מהספר כל ערב. שמה היתה הנריאטה (הטי) שילד לבית נויגרטן (Henrietta Neugarten) (Schild) והיא נולדה בכפר ציורי בשם הרדקה באזור ווספליה בגרמניה בשנת 1887. סבתי קבלה חינוך יהודי וידעה לקרוא בעברית, אבל ייתכן לא הבינה את הכתוב.

